

Ulkomaalaistaustaisten nuorten päihteiden käyttö ja rahapelien pelaaminen

Päälöydökset

- Päivittäinen tupakointi ja huumekekoilut ovat yleisempiä ulkomaalaistaustaisilla kuin suomalais-taustaisilla nuorilla, ja etenkin pojilla.
- Ulkomaalaistaustaiset nuoret pelaavat rahapelejä enemmän kuin suomalaistaustaiset nuoret.
- Sekä nuorten päihteiden käytössä että rahapelien pelaamisessa on alueellisia eroja.
- Tulokset osoittavat väestöryhmittäisen, alueellisen terveys- ja hyvinvointitiedon tuottamisen tarpeen ja tärkeyden.
- Tietoa tarvitaan mm. kotoutumisen seurannan, palveluiden suunnittelun ja kohdentamisen sekä päätöksenteon tueksi.

JOHDANTO

Kotoutumisen seurannassa tarvitaan ulkomaalaistaustaisten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita. Ne tukevat myös terveys- ja hyvinvointipalveluiden suunnittelua ja kohdentamista. Suomen ulkomaalaisväestö on moninainen, ja terveyteen ja hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä sekä palvelutarpeissa on alueellisia eroja. Päätöksenteon tueksi tarvitaan tietoa sekä väestöryhmittäin että aluetasolla.

Ulkomaalaisväestön terveyttä ja hyvinvointia kuvaavan tietotuotannon haasteena on se, että rutiininomaisesti rekistereistä saatavia tietoja on varsin vähän. Luotettava tietotuotanto vaatii syvällisempää tietojen tarkastelua ja analysointia sekä tietojen yhdistämistä eri tietolähteistä. Lisäksi alueellisen tiedon tuottamista hankaloittaa ulkomaalaisväestön epätasainen jakautuminen ja siitä johtuvat pienet havaintomäärät.

Alueellisen tiedon raportointiin on kuitenkin löydettävissä ratkaisuja. Teematietosivusto kotoutumisen seurantaan -hankkeessa on tuotettu ulkomaalaistaustaisten terveyttä ja hyvinvointia kuvaavia indikaattoreita valtakunnallisesti, maakuntien yhteistyöalueille, pääkaupunkiseudulle ja suurille kaupungeille hyödyntäen THL:n ja Tilastokeskuksen tietoaaineistoja.

Tässä Tutkimuksesta tiiviisti -julkaisussa raportoidaan esimerkkejä Kouluterveyskyselyn vuosien 2013 ja 2015 aineistoista tuotetuista ulkomaalaistaustaisten nuorten päihteiden käyttöä ja rahapelien pelaamista kuvaavista indikaattoreista. Esimerkit havainnollistavat, minkä taustamuuttujien mukaan tietoja on helposti saatavilla Terveystemme.fi -palvelussa.

Nuorten päivittäinen tupakointi

Kouluterveyskyselyn vuosien 2013 ja 2015 yhdistetyn aineiston mukaan päivittäinen tupakointi on koko maassa yleisempää ulkomaalaistaustaisilla nuorilla kuin suomalaistaustaisilla nuorilla (22 % vs. 15 %), ja etenkin ulkomaalaistaustaisilla pojilla. Ulkomaalaistaustaisista pojista 27 % raportoi tupakoivansa päivittäin, kun vastaava osuus suomalaistaustaisista pojista oli 15 %. Tytöistä vastaavat osuudet olivat 15 % ja 14 %.

Peruskoulussa olevista ulkomaalaistaustaisista nuorista 22 % ja suomalaistaustaisista nuorista 11 % tupakoi päivittäin. Lukiossa vastaavat osuudet olivat 10 % ja 7 %. Sen sijaan ammatillisessa oppilaitoksessa sekä ulkomaalais- että suomalaistaustaisista nuorista kolmannes tupakoi päivittäin.

Päivittäin tupakoivien osuus pieneni 2-6 % kaikissa tarkasteltavissa ryhmissä vuodesta 2013 vuoteen 2015 (Kuvio 1).

Kirjoittajat:

Katja Wikström
Tutkija, THL

Jaana Lindström
Tutkimuspäällikkö, THL

Nina Halme
Erikoistutkija, THL

Tiina Laatikainen
Professori, THL ja Itä-Suomen yliopisto

Näin tutkimus tehtiin

Tässä julkaisussa esitettävät tulokset perustuvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) toteuttaman Kouluterveyskyselyyn aineistoon vuosilta 2013 ja 2015.

Kouluterveyskyselyyn vastasivat peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat keväällä 2013 ja 2015.

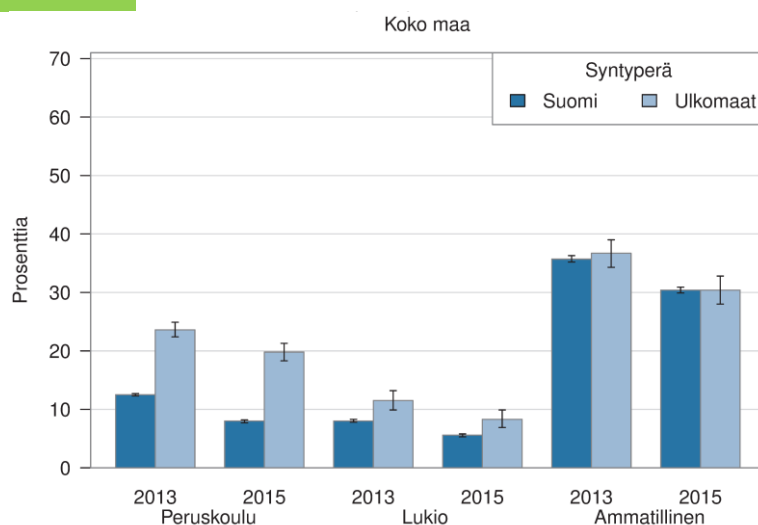
Nuoren syntyperäksi on luokiteltu ulkomaat, mikäli molemmat vanhemmat ovat syntyneet muualla kuin Suomessa. Taustamaa on määritetty tarkemmin äidin syntymämaan mukaan, ja jos se ei ole ollut tiedossa, niin isän syntymämaan mukaan.

Aineistosta on tuotettu syntyperän mukaan nuoren terveyttä ja hyvinvointia kuvaavia tietoja valtakunnallisesti, maakuntien yhteistyöalueille, pääkaupunkiseudulle ja suurille kaupungeille. Maakuntien yhteistyöalueet ovat samat kuin yliopistosairaaloiden alueet: HYKS/Uusimaa, TYKS/Varsinais-Suomi, TAYS/Pirkanmaa, KYS/Pohjois-Savo ja OYS/Pohjois-Pohjanmaa.

Lisäksi osa indikaattoreista tarjoaa tietoa sukupuolen, sukupolven, kouluasteen tai tarkemman taustamaan mukaan.

Indikaattorit on tuotettu Terveytemme.fi -palveluun, ja tässä julkaisussa esitetään esimerkkejä tuotetuista indikaattoreista.

Kuvio 1. Nuorten päivittäinen tupakointi syntyperän ja kouluasteen mukaan vuosina 2013 ja 2015

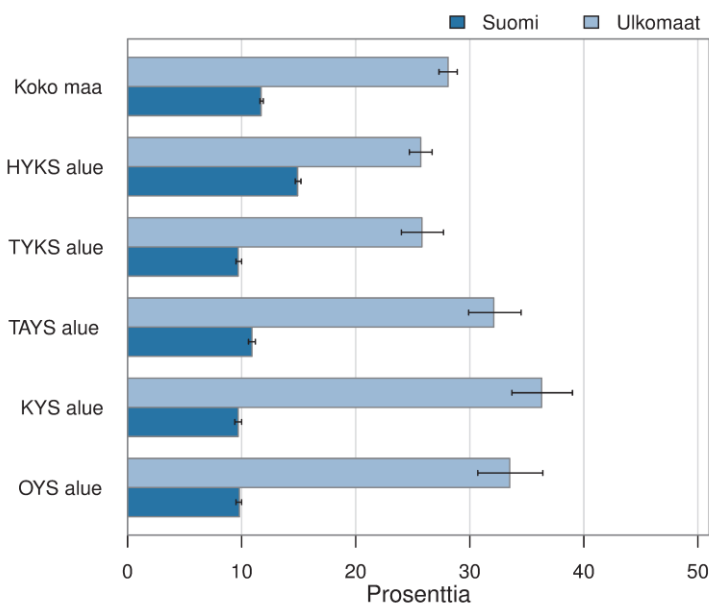

Nuorten huumeokeilut

Ulkomaalaistaustaisista nuorista 28 % raportoi kokeilleensa huumeita, kun vastaava osuus suomalaistaustaisista nuorista oli 12 %. Suomalaistaustaisilla pojilla ja tytöillä kokeilut olivat lähes yhtä yleisiä (13 % vs. 11 %), mutta ulkomaalaistaustaisten poikien (36 %) ja tyttöjen (18 %) välinen ero oli huomattava.

Lisäksi nuorten huumeokeiluissa oli havaittavissa alueellisia eroja, mm. maakuntien yhteistyöalueiden välillä (Kuvio 2). Huumeokeilut olivat yleisiä Pohjois-Savon maakunnan yhteistyöalueella (KYS), jossa jopa 36 % ulkomaalaistaustaisista vastaajista raportoi kokeilleensa huumeita ainakin kerran. Samalla alueella vastaava osuus suomalaistaustaisista oli 10 %. Sekä Uudenmaan (HYKS) että Varsinais-Suomen maakunnan yhteistyöalueella (TYKS) asuvista ulkomaalaistaustaisista nuorista 26 % raportoi huumeokeilusta, kun näillä alueilla vastaavat osuudet suomalaistaustaisista olivat 15 % ja 10 %.

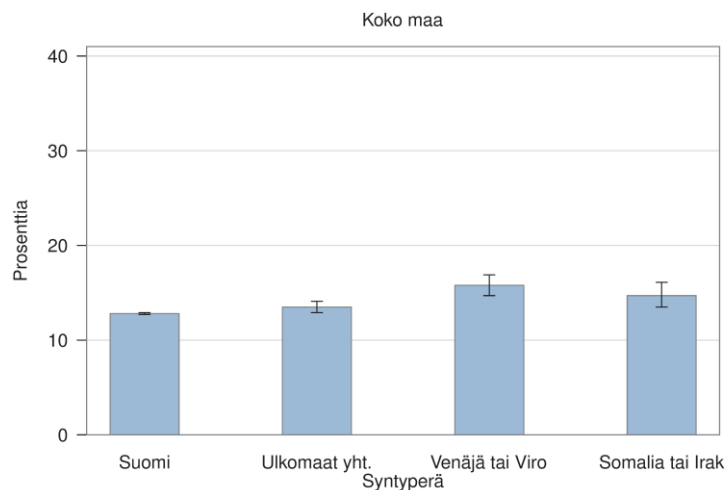
Kuvio 2. Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleet nuoret syntyperän mukaan koko maassa ja maakuntien yhteistyöalueilla

Nuorten kokemus läheisen alkoholin käytöstä

Ulkomaalais- ja suomalaistaustaisista nuorista noin 13 % koki läheisen alkoholin käytöstä aiheutuneen ongelmia. Taustamittain tarkasteltuina venäläis- ja virolaistaustaisista nuorista 16 % ja somalialais- ja kurditaustaisista nuorista 15 % raportoi läheisen alkoholin käytön aiheuttaneen ongelmia (Kuvio 3).

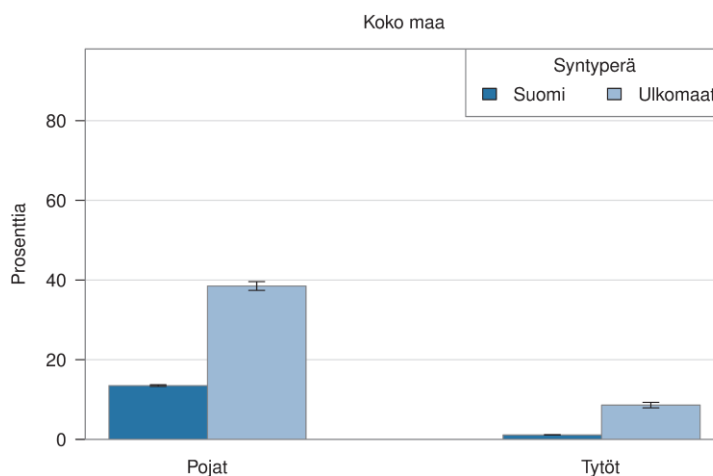
Kuvio 3. Nuorten osuus, joille läheisen alkoholin käyttö on aiheuttanut ongelmia, syntyperän ja taustamaan mukaan

Nuorten rahapelaaminen

Ulkomaalaistaustaisista nuorista 26 % ja suomalaistaustaisista nuorista 7 % raportoi pelaavansa rahapelejä viikoittain. Rahapelaaminen erosi selvästi niin vastaajan syntyperän kuin sukupuolen mukaan. Ulkomaalaistaustaisista pojista 39 % ja suomalaistaustaisista pojista 14 % raportoi pelaavansa rahapelejä viikoittain, kun vastaavat osuudet tytöistä olivat 9 % ja 1 % (Kuvio 4).

Kuvio 4. Rahapelejä viikoittain pelaavien nuorten osuus syntyperän ja sukupuolen mukaan

KIRJALLISUUTTA

Castaneda A ym. Suomen ulkomaalaistaustaisen väestön terveyden edistämiseen liittyvä erityisyksymyksiä. Duodecim 2017;133:993-1001.

Järvinen-Tassopoulos J & Raitasalo K. Ulkomaalaistaustaisten 9.-luokkalaisten nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen - Eurooppalaisen koululaiskyselyn tuloksia vuodelta 2015. Sosiaalilääketieteen aikakauslehti 2017;54:184-185.

Matikka A ym. Maahanmuuttajataustaisten 8. ja 9. - luokkalaisten hyvinvointi. Kouluterveyskysely 2013. Raportti 26/2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Räsänen T ym. Rahapelaamisen yhteys päihteiden käyttöön. Onko nähtävissä eroja valtaväestön, suomenruotsalaisten, monikulttuuristen perheiden nuorten ja maahanmuuttajataustaisten nuorten välillä? Yhteiskuntapolitiikka 2016;81:384-394.

Wikström K ym. (toim.) Maahanmuuttajataustaisten nuorten terveys ja hyvinvointi - tutkimus pääkaupunkiseudun somali- ja kurditaustaisista nuorista. Työpaperi 17/2014. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Kouluterveyskysely
www.thl.fi/kouluterveyskysely

Terveytemme.fi -palvelu

Tuloksia väestön terveydestä ja hyvinvoinnista syntyneen mukaan on saatavissa osoitteesta:
<http://www.terveytemme.fi/maahanmuuttajat>

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
PI 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

ISBN 978-952-302-959-0 (verkko)
ISSN 2323-5179

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-959-0>

Tämän julkaisun viite: Wikström K, Lindström J, Halme N, Laatikainen T. Ulkomaalaistaustaisten nuorten päihteiden käyttö ja rahapelien pelaaminen. Tutkimuksesta tiiviisti 35, marraskuuta 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki.

YHTEENVETO

Kouluterveyskyselyn vuosien 2013 ja 2015 aineistoista tuotettujen tulosten perusteella sekä päivittäinen tupakointi että huumeokeilut ovat yleisempiä ulkomaalaistaustaisilla kuin suomalaistaustaisilla nuorilla, etenkin pojilla. Lisäksi maakuntien yhteistyöalueilla on havaittavissa eroa nuorten päihteiden käytössä, esimerkiksi Pohjois-Savon maakunnan yhteistyöalueella kyselyyn vastanneista ulkomaalaistaustaisista nuorista suurempi osa raportoi kokeilleensa huumeita kuin Uudenmaan tai Varsinais-Suomen maakuntien yhteistyöalueilla. Lisäksi sekä ulkomaalaistaustaisten että suomalaistaustaisten nuorten päihteiden käyttö eroaa kouluasteittain, esimerkiksi tupakointi on yleisempää ammatillisissa oppilaitoksissa kuin peruskouluissa ja lukioissa. Positiivista on, että taustasta ja kouluasteesta riippumatta nuorten tupakointi näyttäisi vähentyneen. Tulosten mukaan ulkomaalaistaustaiset nuoret pelaavat rahapelejä selvästi enemmän kuin suomalaistaustaiset nuoret, ja pojat enemmän kuin tytöt. Rahapelien pelaamisessa on eroja myös alueittain, kouluasteittain ja sukupolven mukaan (www.terveytemme.fi/maahanmuuttajat). Aiemmat tutkimustulokset ovat osoittaneet nuorten päihteiden käytön ja rahapelien pelaamisen eroavan vastaajan syntyperän mukaan. Tässä julkaisussa esitetyt tulokset vahvistavat myös aluetasoisien tietotuotannon tarvetta.

Kotoutumisen seuranta tarvitsee tuekseen aluetason tietoa, ja tätä tietoa tarvitaan myös palveluiden suunnittelun ja kohdentamisen sekä päätöksenteon tueksi. Luotettavan tiedon tuottaminen ja tarkastelu eivät ole mahdollisia, jos alueella on vain vähän ulkomaalaistaustaisia. Kouluterveyskyselyn aineistoista tietoa oli mahdollista tuottaa maakuntien yhteistyöalueille ja suurille kaupungeille. Sen sijaan ulkomaalaisväestön määrät eivät olleet riittäviä maakunnittaiseen tietotuotantoon ja suurten kaupunkien tiedot oli mahdollista tuottaa vain vuosien 2013 ja 2015 yhdistetystä aineistosta. Tulevaisuudessa ulkomaalaisväestön kasvaessa tietotuotannon mahdollisuudet paranevat, ja tietoa pystytään tuottamaan tarkemmin muun muassa taustamaa-ryhmittäin. Tiedetään, että kaikkien ulkomaalaistaustaisten väestöryhmien lapset eivät kohtaa samoja riskitekijöitä, esimerkiksi alkoholi voi toisessa ryhmässä aiheuttaa suuren riskin ja toisessa ryhmässä riski voi olla vähäinen. Teematietosivusto kotoutumisen seurantaan -hankkeessa aineisto mahdollisti tarkastelun vain taustaltaan Somaliasta/Irakista tai Venäjältä/Virosta oleville. Näitä tietoja on mahdollista tarkastella Terveytemme.fi -palvelussa.

Ulkomaalaistaustaisten terveys- ja hyvinvointitietoa tulkittaessa tulee muistaa tiedonkeruuseen liittyvät erityispiirteet ja niiden vaikutus tietojen luotettavuuteen. Ulkomaalaistaustaisen väestön tavoittaminen tutkimuksiin on haastavaa ja heidän osallistuminen tutkimukseen vaatii usein henkilökohtaisen kontaktin puhelimitse tai kasvokkain. Myös muista yhteyksistä tutut instituutiot, kuten koulu, voivat auttaa tavoittamaan näitä kohderyhmiä tutkimuksiin. Lisäksi tutkimusmenetelmät on suunniteltava huolella, jotta ne soveltuvat eri kieli- ja kulttuuriryhmille ja antavat tietoa, joka on kantaväestön suhteen vertailukelpoista.

Tietotuotantoon liittyvistä haasteista huolimatta on löydettävissä keinoja tuottaa ulkomaalaisväestön terveyttä ja hyvinvointia koskevia tietoja aluetasolla. Tietotuotannon mahdollisuudet paranevat hiljalleen ja seurantatiedon kertyessä on mahdollista nähdä miten tilanne kehittyy. Näin huomataan, jos jokin terveyden ja hyvinvoinnin osa-alue heikentyy hälyttävästi tai vastaavasti kohtuu toivotulla tavalla.